

PARMA GROEP

TOEGANKELIJKHEID IN DE GEMEENTE BODEGRAVEN-REEUWIJK

Inhoud

1	Inleiding en aanpak	2
1.1	Inleiding onderzoek	2
1.2	Doelstelling	2
1.3	Onderzoeksvragen	3
1.4	Aanpak, normenkader en onderzoeksmethoden	3
2	Beleidskader inclusie en toegankelijkheid	6
2.1	Geldend beleidskader	6
2.2	Doelen	7
2.3	Voortgang & informatie gemeenteraad	8
2.4	Deelconclusie: wel activiteiten, geen beleid	8
3	Uitvoering van het beleid	10
3.1	Uitvoeringsorganisatie	10
3.2	Samenwerking met doelgroep	11
3.3	Wat vindt de doelgroep?	11
3.4	Deelconclusie: wel activiteiten, focus en voortgang ontbreekt	12
4	Toegankelijkheid gebouwen en informatie	13
4.1	Eisen toegankelijkheid openbare ruimte/gebouwen	13
4.2	Toegankelijkheid van een selectie van gebouwen	13
4.3	Toegankelijkheid van een selectie van websites	15
4.4	Toegankelijkheid van een selectie van brieven	17
4.5	Deelconclusie: website op orde, brieven en gebouwen nog niet	18
	Bronnenoverzicht	20
	Bijlage 1: Ingevuld normenkader Bodegraven-Reeuwijk	21
	Bijlage 2: Vergelijking gemeenten	25
	Bijlage 3: Resultaten gebouwen, brieven, websites	26

Colofon			
Opdrachtgever	Groene Hart Rekenkamer	Versiebeheer	Definitief rapport gemeenteraad
Auteurs	Avelien Haan Greet Seinen Miranda Domenie	Contactgegevens	Parma Groep – www.parmagroep.nl info@parmagroep.nl 06-421128499

1 Inleiding en aanpak

Dit hoofdstuk bevat informatie over de doelstelling van het onderzoek, de onderzoeksvragen en de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd.

1.1 Inleiding onderzoek

In juli 2016 heeft Nederland het ‘VN-verdrag rechten voor mensen met een handicap’ geratificeerd. Doel van het VN-verdrag is dat mensen met een beperking op gelijke voet met anderen kunnen deelnemen aan de samenleving. De doelgroep van het VN-verdrag is breed: het gaat om inwoners met een lichamelijke of mentale beperking (verstandelijk of psychosociaal). Onder lichamelijke beperkingen vallen de motorische beperkingen, organische beperkingen (chronisch zieken) en zintuiglijke beperkingen (visueel/auditief).

Voor gemeenten is een belangrijke rol weggelegd bij de uitvoering van het VN-verdrag. Of het nu gaat om de toegankelijkheid van een centrum, het openbaar vervoer, publiek toegankelijke gebouwen of de toegankelijkheid van informatie en het beschikbaar stellen van voorzieningen: alles valt onder de reikwijdte van het VN-verdrag.

Het betekent voor gemeenten dat op bijna alle beleidsterreinen aandacht voor toegankelijkheid nodig is. Aanpassingen zijn niet altijd direct te realiseren. Het VN-verdrag vraagt dan ook geen resultaatverplichting, maar vraagt wel een start te maken en voortgang bij te houden. Gemeenten zijn wel verplicht een actieplan op te stellen waarin ze aangeven op welke wijze ze werken aan toegankelijkheid. De VNG ondersteunt gemeenten hierbij vanuit de Handreiking Inclusie Agenda en het Koploperprogramma.

Recent is er een peiling gedaan onder gemeenten (Movisie Flitspeiling, 6 oktober 2022). Daaruit blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen gemeenten in de voortgang van de implementatie en dat minder dan de helft van de gemeenten een Inclusie Agenda heeft. Vooral kleinere gemeenten geven aan het lastig te vinden hiermee aan de slag te gaan. Dat is reden voor de Rekenkamer Groene Hart om een onderzoek te doen naar de stand van zaken in de gemeenten Zuidplas, Gouda, Bodegraven-Reeuwijk en Waddinxveen.

1.2 Doelstelling

Toegankelijkheid is een basisprincipe uit het VN-verdrag Handicap. Onder toegankelijkheid wordt verstaan dat een product of dienst bruikbaar is voor iedereen, dus ook voor personen met een beperking. Het gaat hierbij om fysieke, sociale en digitale toegankelijkheid en om toegankelijke informatie. De maatregelen die van de overheden worden verwacht staan genoemd in artikel 9 van het Verdrag en zijn ook in een aantal wetten en besluiten opgenomen. De Rekenkamer Groene Hart is met name benieuwd naar de stand van zaken als het gaat om de toegankelijkheid van gebouwen en de toegankelijkheid van informatie.

De doelstelling van het onderzoek is breder dan alleen het bieden van zicht op de toegankelijkheid. Doelstelling van het onderzoek is het informeren van de Raad over de stand van zaken als het gaat om de implementatie van het VN-verdrag. Daarbij gaat het zowel om overzicht en inzicht in het gevoerde beleid, als ook om een oordeel of de gemeente daarmee aan de wettelijke plicht heeft voldaan (rechtmatigheid van beleid). Ook moet de Raad kunnen beoordelen

hoever de gemeente met de implementatie is en of dit volgens de geldende kwaliteitseisen voor inclusiebeleid is opgepakt (kwaliteit van de uitvoering van het beleid). Dit zijn immers randvoorwaarden om goed te kunnen werken aan de toegankelijkheid voor inwoners met een beperking. Tenslotte gaat het om de daadwerkelijk bereikte effecten van het beleid (doeltreffendheid). Voor het onderzoeken van de effecten beperken de onderzoekers zich wel tot de toegankelijkheid van gebouwen en informatie.

1.3 Onderzoeksvragen

Het onderzoek wordt door de Parma Groep in opdracht van de Rekenkamer Groene Hart uitgevoerd in de vier gemeenten die deel uitmaken van Het Groene Hart. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt: *Hoever zijn de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas met de implementatie van het VN-verdrag Handicap en welke resultaten zijn bereikt als het gaat om de toegankelijkheid van gebouwen en informatie?* De onderzoeksvraag valt uiteen in drie deelvragen, waarvan de eerste twee gericht zijn op het bredere kader van het inclusiebeleid en de derde zich beperkt tot de toegankelijkheid:

1. Is het door de gemeente opgestelde beleid rechtmatig?
 - a. In welke documenten/praktijken geeft de gemeente uitvoering aan de wettelijke kaders en zijn dit specifieke of algemene documenten?
 - b. Zijn de doelen geformuleerd in samenwerking met de doelgroep van het VN-verdrag?
 - c. Hoe specifiek en meetbaar zijn de doelen geformuleerd?
 - d. Op welke manier houdt de gemeente de voortgang in het bereiken van de doelen bij?
 - e. Hoe wordt de Raad geïnformeerd over de voortgang in het bereiken van de doelen?
2. Hoe geeft de gemeente invulling aan de in de handreiking Inclusie Agenda gestelde normen?
 - a. Hoe is de uitvoering van het inclusiebeleid in de ambtelijke organisatie ingericht (mensen/middelen/ontwerpeisen)?
 - b. Hoe is de samenwerking met de vertegenwoordiging van de doelgroep vormgegeven?
 - c. Hoe waardeert de doelgroep van het VN-verdrag de samenwerking met en de inspanningen van de gemeente?
3. In hoeverre zijn de gebouwen en is de informatie van de gemeente toegankelijk?
 - a. Welke eisen heeft de gemeente geformuleerd voor de toegankelijkheid van gebouwen en informatie?
 - b. In welke mate voldoet een selectie van gebouwen en informatie aan de eisen voor toegankelijkheid?
 - c. Hoe waardeert de doelgroep de toegankelijkheid van de gebouwen en informatie?

1.4 Aanpak, normenkader en onderzoeksmethoden

Het onderzoek bestaat uit twee onderdelen. Het eerste deel is een analyse over hoever de gemeente is als het gaat om de implementatie van het VN-verdrag:

- ☼ het beoordelen van de rechtmatigheid van het beleid;
- ☼ de voortgang in de implementatie van het VN-verdrag (kwaliteit uitvoering).

Het tweede deel is een analyse van de tot nu toe gerealiseerde effecten (doeltreffendheid) als het gaat om toegankelijkheid van een selectie van gebouwen en informatie. Het eerste deel van het onderzoek richt zich op het inclusiebeleid in brede zin als randvoorwaarde voor het realiseren van een toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk. Het tweede deel van het onderzoek richt zich alleen op toegankelijkheid

Per gemeente is een onderzoeksrapport opgesteld met daarin de bevindingen over beleid, uitvoering en resultaten over de toegankelijkheid van geselecteerde gebouwen en brieven. Dit rapport is de rapportage van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Naast rapporten per gemeente is een infographic opgesteld waarin de vergelijking tussen de vier gemeenten van het Groene Hart gemaakt is (bijlage 2).

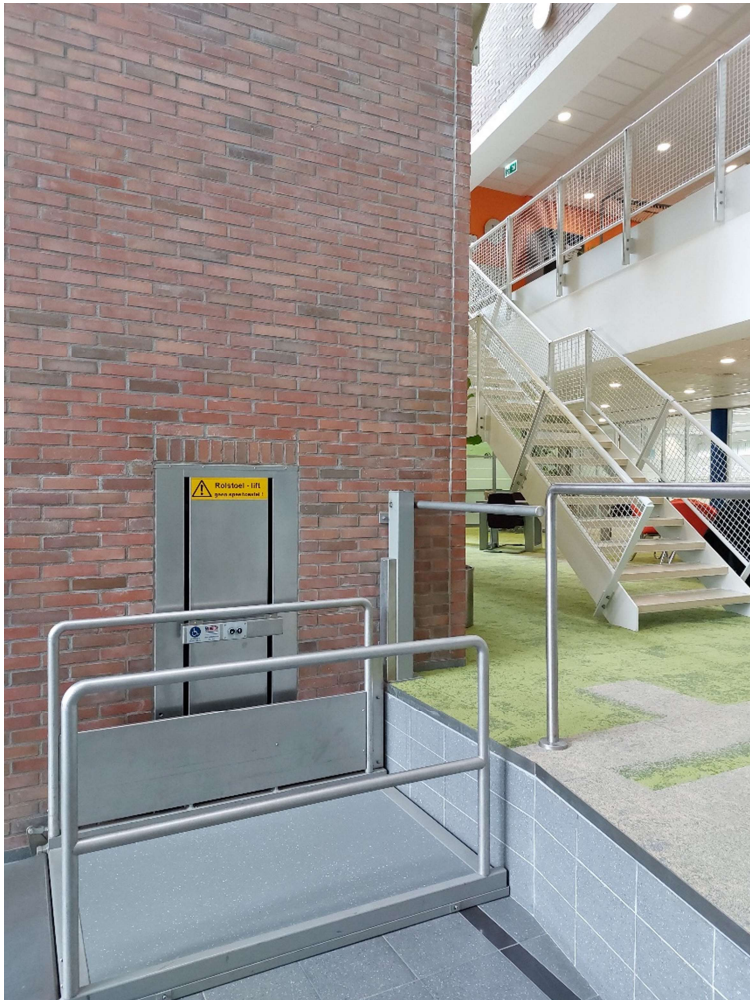
Het normenkader staat bijlage 1. Het normenkader maakt duidelijk hoever de gemeente gevorderd is met beleidsvorming en implementatie als het gaat om inclusie. De basis voor het normenkader is het wettelijk kader vanuit het VN-verdrag en de wetten/besluiten die daarop zijn gebaseerd. Voor het waarden van de kwaliteit van de uitvoering en de voortgang in de implementatie van het VN-verdrag (kwaliteit van de uitvoering), is de Handreiking Inclusie Agenda van de VNG de basis.

Voor het onderzoek zijn de volgende methoden ingezet:

	Deskresearch: bestuderen beleidsdocumenten inclusie en overige relevante onderwerpen, coalitieakkoord, analyse context en doelgroep. Bestudeerde documenten staan in de bronnenlijst.	Onderzoeksvraag 1a-c en e, 3a
	Interviews (zie overzicht respondenten) <ul style="list-style-type: none"> • medewerkers over beleid • medewerkers over uitvoering • 3 vertegenwoordigers van de doelgroep/Adviesraad 	Onderzoeksvraag 1d, 2a, b, c
	Schouw locaties <ul style="list-style-type: none"> • Schouw door Ongehinderd: Evertshuis (KCC, Bibliotheek, Theater) en Aula Vredenhof • Schouw door de Parma Groep: Gemeentehuis, Sporthal de Kuil, Sporthoeve (sporthal en huis van alles). Schouw met elektrische rolstoel en moeilijk lopende deelnemer. 	Onderzoeksvraag 3b, c
	Quickscan Toegankelijkheid website: beoordeling van een steekproef van vier websites op toegankelijkheidscriteria.	Onderzoeksvraag 3b, c
	Quickscan Toegankelijkheid brieven: <ul style="list-style-type: none"> • beoordeling van drie brieven met de doelgroep (twee cognitief beperkte deelnemers) • digitale B1 scan van 10 brieven. 	Onderzoeksvraag 3b, c

Bij het inzetten van de onderzoeksinstrumenten heeft de Parma Groep zo veel mogelijk de doelgroep zelf betrokken. Het organiseren van ervaringsdeskundigheid was een pittige klus. Naast de door de gemeente gesuggereerde organisaties, zijn patiëntenverenigingen aangeschreven en hebben de onderzoekers hun eigen netwerk ingeschakeld. Met name als het gaat om cognitieve beperkingen is er bij de gemeente geen ervaringsdeskundigheid in beeld.

Voor het beoordelen van brieven, websites en gebouwen is door de onderzoekers een eigen Quickscan Toegankelijkheid ontwikkeld. Bureau Ongehinderd toetst de gebouwen aan de criteria die gelden voor het Nederlands Keurmerk voor toegankelijkheid.

Afbeelding 1 Rolstoellift in het gemeentehuis

2 Beleidskader inclusie en toegankelijkheid

Dit hoofdstuk beschrijft het beleidskader dat binnen de gemeente Bodegraven-Reeuwijk geldt voor inclusie en toegankelijkheid. Het hoofdstuk geeft een antwoord op deelvraag 1: is het door de gemeente opgestelde beleid rechtmatig? Paragraaf 2.1 beschrijft het beleid/de Inclusie Agenda, paragraaf 2.2 bevat de gestelde doelen en paragraaf 2.3 bevat de wijze waarop de Raad informatie krijgt over dit onderwerp. Het hoofdstuk sluit af met een deelconclusie.

2.1 Geldend beleidskader

De gemeente Bodegraven- Reeuwijk heeft geen inclusieagenda of actueel en specifiek inclusiebeleid. Wel zijn er verschillende documenten aangetroffen met informatie over activiteiten rond inclusie en toegankelijkheid en meer algemene kaders in andere beleidsdocumenten. Hieronder per document de gevonden inclusithema's op een rij.

Collegeprogramma 2022 -2026

In programma 6 Sociaal Domein staat de ambitie om te komen tot een inclusieve samenleving. Daarvoor ontwikkelt de gemeente Preventiebeleid (plan van aanpak 2023, beleid en implementatie ervan in 2024). Een inclusieve samenleving staat als volgt beschreven:

‘Verbindingen binnen de samenleving, tussen inwoners, organisaties, verenigingen en geloofsgemeenschappen zijn van essentieel belang. Met elkaar maken we de samenleving krachtiger. Door het leggen van verbindingen en gericht te kiezen voor specifieke preventieve maatregelen, leveren we een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid. We creëren een meer inclusieve samenleving waarin iedereen kan en mag meedoen’. Inzet op preventie moet er ook voor zorgen dat er minder druk komt op kostbare voorzieningen. ‘In het sociaal domein is het van groot belang om een preventiebeleid te ontwikkelen. Hoe meer inwoners, jong en oud, actief zijn – binnen de mogelijkheden die zij hebben, hoe beter dat is voor de gezondheid en hoe minder er beroep gedaan behoeft te worden op kostbare voorzieningen’.

Er is geen actueel beleidskader voor het sociaal domein. Het meest recente beleidskader is Samen leven, opgroeien en werken (2015-2018). Wel is er medio 2020 een Routekaart Sociaal Domein opgesteld. Deze is met name financieel gedreven en gaat in op maatregelen en voorstellen om te bezuinigen. Inclusie is geen specifiek thema in de routekaart.

Raadsprogramma Samen Duurzaam Gezond (2018-2022)

In de vorige Raadsperiode stond het onderwerp Inclusieve Samenleving expliciet benoemd en werd er verwezen naar het VN-verdrag Handicap: *‘Inclusieve samenleving - We willen voor iedereen de voorwaarden scheppen om mee te kunnen doen. Dit geldt ook voor mensen met een fysieke beperking. Voorzieningen en de fysieke leefomgeving in de gemeente dienen voor iedereen toegankelijk te zijn. De implementatie in onze gemeente en samenleving van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is een structurele en langdurige maatschappelijke opgave die we de komende jaren verder vormgeven’.*

Notitie toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk (2017)

In de vergadering van november 2016 is door de Raad een motie van de ChristenUnie aangenomen om te komen tot een plan ter uitvoering van het verdrag. Naar aanleiding van de motie is de notitie Toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk opgesteld. Deze notitie anticipeert op het in 2016 door de Nederlandse regering geratificeerde VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap. De

notitie is geschreven door de Wmo-raad, een ervaringsdeskundige en de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. De doelen van dit document zijn informatievoorziening, bewustwording en het benoemen van acties waarmee Bodegraven-Reeuwijk toegankelijker wil worden. In een Raadsinformatiebrief van 27 september 2017 over deze notitie staat dat het geen beleidsnotitie is. Het is daarmee geen vastgesteld beleid. Het doel was om te komen tot gezamenlijk voorstel van samenwerkende partners. Het bevat een voorzet van activiteiten die een bijdrage levert aan het worden van een steeds meer inclusieve gemeente. In het (summiere) actieprogramma Toegankelijkheid 2017 zijn activiteiten opgenomen voor het jaar 2017.

In de Raadsinformatiebrief van 27 september 2017 staat: *'Hiermee wordt een verdere stap gezet in de lokale uitwerking van het 'VN-verdrag voor rechten van mensen met een handicap. Uitwerking op andere onderdelen die bijdragen aan een meer inclusieve samenleving zullen in 2018 beetgepakt worden. Dit zal zoveel mogelijk plaatsvinden in samenwerking met maatschappelijke organisaties, bedrijven, werkgevers en de werkgroep Age Friendly City binnen de gemeente Bodegraven-Reeuwijk'.*

Op 21 november 2017 besluit het College het volgende op basis van het VN-verdrag handicap: *'Standaard de paragraaf - inclusief beleid/VN verdrag inzake de rechten van personen met een handicap - op te nemen in de Collegevoorstellen en actief, waardoor een goede verankering van inclusief denken in de ambtelijke organisatie en -werkwijze plaatsvindt en besluit het bewustzijn actief te vergroten'.* Uit navraag blijkt dat op dit moment niet wordt gewerkt met een format collegevoorstel waarin specifiek het onderwerp inclusief beleid/VN-verdrag is opgenomen. Of het kort na het besluit destijds wel overgenomen is, is in de organisatie niet bekend.

Vastgoed/openbare ruimte

Voor gebouwenbeheer/vastgoed zijn er geen beleidsdocumenten met uitgangspunten om inclusie/toegankelijkheid te bevorderen. Er zijn wel bouwvereisten, zo geven geïnterviewde medewerkers aan. Voor de openbare ruimte zijn geen beleidsdocumenten gevonden waarin expliciet aandacht is voor toegankelijkheid. De veronderstelling van de medewerkers is dat ook daar basisnormen gelden.

2.2 Doelen

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft generieke, globale doelen benoemd, maar geen specifieke doelen uitgewerkt ter bevordering van inclusie en toegankelijkheid. Wel is de notitie toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk (2017) nadrukkelijk in de Raad aan de orde geweest. De doelen van dit document zijn informatievoorziening, bewustwording en het benoemen van acties waarmee Bodegraven-Reeuwijk toegankelijker wil worden. Het is geen vastgesteld beleid, maar is bedoeld ter verdere uitwerking van het VN-verdrag. Er zijn geen meetbare doelen vastgesteld. In de bijlage van de notitie wordt een summier actieprogramma Toegankelijkheid gepresenteerd voor het jaar 2017, daarna zijn geen nieuwe actieplannen of programma's gevonden.

In het Collegeprogramma 2022-2026 wordt de inclusieve samenleving als algemeen doel benoemd, maar niet verder uitgewerkt. In het vorige Raadsprogramma Duurzaam Gezond (2018-2022) staat een meer pragmatisch doel: te komen tot implementatie van het VN-verdrag Handicap. Maar – ook dit is niet meer concreet, specifiek of meetbaar gemaakt in de vorm van te behalen doelen.

2.3 Voortgang & informatie gemeenteraad

De Raad neemt zelf op verschillende momenten actie om inclusie en toegankelijkheid op de agenda te zetten:

- ✿ In 2016 de motie van de ChristenUnie om te komen tot uitwerking van het VN-verdrag.
- ✿ De Raadswerkgroep Bodegraven-Reeuwijk heeft in 2020 gevraagd om over het onderwerp 'de inclusieve samenleving' vragen te stellen aan het inwonerspanel van de gemeente. Dat onderzoek is uitgevoerd door Moventem. De Raad is via een Raadsinformatiebrief van 29 september 2020 over de uitkomsten geïnformeerd. De Raadsinformatiebrief sluit af met: *'Vervolgens worden de resultaten uit het onderzoek besproken met de leden van de Wmo-raad en zal gekeken worden waar we -en in welke volgorde -op gaan inzetten ten behoeve van een toegankelijke samenleving. De uitkomst zal zijn in de vorm van een uitvoeringsagenda Toegankelijkheid Bodegraven-Reeuwijk en getoetst worden aan onze inwoners die hebben aangegeven in het onderzoek van Moventem mee te willen denken over dit onderwerp'.*
- ✿ Op 14 december 2021 behandelt de Raad een motie over de voorleesfunctie op de website als onderdeel van digitale toegankelijkheid. De motie wordt niet overgenomen, het College ondersteunt de oproep voor een meer inclusieve en digitaal toegankelijke maatschappij, maar de technische aanpassingen die voorgesteld worden, raadt het College af. In het memo-advies vermeldt het College dat de website van de gemeente al vanaf juli 2020 voldoet aan de richtlijnen voor digitale toegankelijkheid (waaronder de standaard WCAG 2.0). Er is op dat moment ook een projectplan Digitale Toegankelijkheid met het doel om de websites, webapplicaties en pdf-bestanden te laten voldoen aan de WCAG 2.1.

De Raad zelf wordt door het College niet structureel geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van inclusie, er is alleen informatie als de raad erom vraagt.

2.4 Deelconclusie: wel activiteiten, geen beleid

In dit hoofdstuk is nagegaan of de gemeente Bodegraven-Reeuwijk voldoet aan de eis om een overkoepeld plan voor inclusie en toegankelijkheid op te stellen. Het antwoord daarop is: er is geen overkoepelend plan (deelvraag 1a). Er was in 2017 en in 2020 het voornemen om daartoe te komen, maar het is niet opgesteld. In het laatste interne memo blijkt dat de organisatie zich ervan bewust is dat er een Inclusie Agenda moet komen.

De doelgroep is betrokken bij de verschillende onderzoeken die zijn gedaan, maar er is nog geen Inclusie Agenda opgesteld en er zijn nog geen doelen opgesteld. Bij het opstellen van doelen is de doelgroep dan ook niet betrokken (deelvraag 1b). De doelgroep is wel betrokken bij het ophalen van knelpunten in de toegankelijkheid.

Er zijn op dit moment geen concrete, specifieke en meetbare doelen geformuleerd als het gaat om inclusie en toegankelijkheid (deelvraag 1c). De thema's en activiteiten die in eerdere overzichten zijn opgenomen, gaan niet over alle levensdomeinen. Als het gaat om vervoer, thuis en onderwijs zijn er geen activiteiten gevonden. Wel is er een aantal activiteiten ontplooid om toegankelijkheid te vergroten, zoals het project digitale toegankelijkheid en aandacht voor bewustwording. De gemeente houdt door middel van memo's (al dan niet op verzoek van de raad) zicht op de activiteiten rond toegankelijkheid, maar er is geen structurele monitoring en informatievoorziening aan de raad (deelvraag 1d).

In het huidige collegeprogramma is inclusie en toegankelijkheid geen prioriteit, waar dat het wel was in het raadsprogramma uit de vorige periode. Uit de bestudeerde stukken wordt duidelijk dat er prioriteiten gesteld moeten worden in verband met de financiële situatie van de gemeente.

Afbeelding 2 Brievenschouw

3 Uitvoering van het beleid

3.1 Uitvoeringsorganisatie

Het thema inclusie is niet specifiek belegd (bij één persoon of organisatieonderdeel). Er is wel aandacht voor inclusie, maar er wordt niet overkoepelend op gestuurd. Het onderwerp raakt alle portefeuilles en domeinen en is ieders verantwoordelijkheid.

'Er is geen ambtenaar inclusie. Bodegraven-Reeuwijk is een kleine gemeente. Zo'n onderwerp is dan best afhankelijk van de waan van de dag, van een individuele ambtenaar of portefeuillehouder.'
(uit het beleidsinterview)

Tot voor kort was er een wel een medewerker die zich met inclusie bezighield. *'Zij droeg de stukken'*. Zij is weggegaan en nu is het team bezig het opnieuw te beleggen.

'Het wordt vaak ad-hoc opgepakt, met verwijzingen naar inclusief zijn. Voorbeeld is inkoop. Als men daar bezig is met het opzetten van een inkooptraject in het sociaal domein, dan komt het zeker aan bod. Maar het is niet iets dat overkoepelend geregeld is. Ongemerkt is men er waarschijnlijk wel mee bezig, maar het is niet expliciet te maken.' (uit het beleidsinterview)

In het memo van de vorige inclusie medewerker aan de portefeuillehouder (in 2022) staat wat er al wel in de uitvoering gebeurd is op het terrein van inclusie en wat er nog zou moeten gebeuren. Er staat:

Er is al veel gedaan richting een inclusieve samenleving, maar we zijn er nog niet.

- ☼ In 2021 is een panelonderzoek uitgevoerd bij de inwoners van de gemeente via het inwonerspanel 'Bodegraven-Reeuwijk Spreekt', waarbij de ruim 1500 panelleden (verdeeld over de dorpen en leeftijdscategorieën) is gevraagd naar hun mening met betrekking tot de inclusieve samenleving. De uitkomsten van dit onderzoek moeten nog uitgevoerd worden.*
- ☼ Ook moet er een Inclusie Agenda komen. Hierin staat hoe de gemeente werkt aan het waarmaken van het VN-verdragen daardoor aan een inclusieve samenleving. De Inclusie Agenda wordt samen met mensen met een beperking opgesteld. Zij mogen meepraten over wat beter kan binnen onze gemeente. Kijkend naar wat al wel is gerealiseerd dan is er op verschillende vlakken al veel gedaan.*

Hieronder een greep uit een aantal activiteiten:

- ☼ Informatie/ knelpunten opgehaald bij de doelgroep, aan de slag gegaan met de diverse punten en een terugkoppeling gegeven;*
- ☼ Organisatie van een bewustwordingsdag voor inwoners en medewerkers van gemeente, de zogenaamde dag van de beleving;*
- ☼ Bewustwording gecreëerd bij winkeliers bij winkelcentrum Mierenakker en Centrum Bodegraven;*
- ☼ Vragenlijst democratic challenge opgesteld in samenspraak met Raadsleden en leden van de Wmo-raad en uitgezet;*
- ☼ Toetsen van toegankelijkheid van openbare gebouwen binnen de gemeente.*

3.2 Samenwerking met doelgroep

Uit interviews komt naar voren dat bij aanpassingen van gebouwen de gebruikers van de gebouwen meedenken. Ook bij de nieuwbouw van scholen zijn de scholen actief betrokken. De medewerkers vertellen dat bij nieuwbouw en renovaties ook de adviesraden mee kunnen denken (bij openbare gebouwen).

De gemeente kent een Adviesraad Sociaal Domein. Deze geeft gevraagd en ongevraagd advies. De Adviesraad is in 2022 van start gegaan, voorheen waren er twee aparte adviesraden, één voor de WMO en één voor de Participatiewet. Met deze nieuwe start heeft de Adviesraad een sterkere positie gekregen. De medewerkers waarderen de manier waarop de Adviesraad informatie ophaalt bij de doelgroep.

‘Ze halen veel verschillende verhalen op bij de doelgroep. Ze hebben hun antennes en leggen hun oor te luisteren om vervolgens ergens iets van te vinden. De samenstelling van de Adviesraad is erg goed.’ (uit het uitvoeringsinterview)

De samenwerking vanuit de gemeente met de doelgroep zoals bedoeld in het VN-verdrag Handicap gaat voornamelijk via de lijn van de Adviesraad. In de Adviesraad zelf zitten geen mensen uit de doelgroep van het VN-verdrag.

3.3 Wat vindt de doelgroep?

De Adviesraad is nog niet geïnformeerd over werkzaamheden van de gemeente rondom inclusie. In hun ogen lijkt het alsof de gemeente daar niet mee bezig is. Er is gebrek aan capaciteit. Het vermoeden bestaat dat er weinig prioriteit wordt gegeven aan een Inclusie Agenda. De Adviesraad heeft ook geen informatie over de ambitie van de gemeente op het gebied van inclusie.

In deze samenstelling heeft de Adviesraad nog niet eerder advies gegeven over inclusie. In 2017 was de toenmalige WMO-raad wel betrokken bij een aantal activiteiten rond inclusie. De nieuwe Adviesraad is van plan om advies te geven over het onderwerp integrale dienstverlening, omdat hij de dienstverlening naar inwoners essentieel vindt. Hij vindt dat de gemeente als organisatie beter toegankelijk kan worden.

‘Je moet nu bijvoorbeeld bellen naar een algemeen nummer en het is heel moeilijk om daarachter te komen, om de goede persoon te bereiken. Er zijn nauwelijks één loket oplossingen, dus waar moet je terecht voor welk onderwerp? Welke andere mogelijkheden zijn er om aan je informatie te komen? Het is vaak heel aanbodgericht in plaats van vraaggericht. De website is slecht toegankelijk.’ (uit het doelgroepinterview)

De Adviesraad constateert dat er niemand is die zich echt bezighoudt met toegankelijkheid binnen de gemeentelijke organisatie.

‘Bijvoorbeeld, er was gevraagd om andere fietsenrekken, omdat daar een driewieler niet in kan. Er zou iets anders worden gemaakt, maar toen er gebouwd werd, was er toch een verkeerd fietsenrek geplaatst.’ (uit het doelgroepinterview)

De Adviesraad geeft aan dat inclusie met name met de mond beleden wordt, terwijl het de bedoeling is dat het per beleidsthema wordt meegenomen. Er is weinig zicht op hoe het in de gemeente met inclusie gaat. De missie van de Adviesraad is dat iedereen beter geïnformeerd moet worden. Het gaat dan niet over gehandicapten specifiek. Het gaat erom dat de gemeente iedereen bereikt. De Adviesraad heeft toegankelijkheid niet zelf onderzocht, maar uit eigen ervaring of contacten met mensen uit de doelgroep geven ze het volgende weer:

‘Sommige stoepen zijn smal en scheef, waardoor je er bijvoorbeeld met een kinderwagen makkelijk van af rijdt. Er staan reclameborden op de stoep en soms ook fietsen.’ (uit het doelgroepinterview)

Een ander aandachtspunt van de Adviesraad is de aanwezigheid van alternatieven voor schriftelijke informatie. Want, zo stellen ze, je kunt nooit 100% van de mensen bedienen met heldere klare taal. De gemeente zou moeten kijken of er alternatieven zijn. Dat is belangrijker dan de brieven op B1 niveau krijgen. Geïnformeerd worden over wat er bestaat, dat vindt de Adviesraad belangrijk. Een goed voorbeeld is volgens de Adviesraad de Papierwinkel (in andere gemeenten wel de Formulierenbrigade genoemd).

Volgens de Adviesraad zou de gemeente meer verantwoordelijkheid kunnen nemen als het gaat om het toegankelijker maken van niet gemeentelijke gebouwen.

‘Met vergunningen of subsidies kan de gemeente van alles doen.’ (uit het doelgroepinterview)

3.4 Deelconclusie: wel activiteiten, focus en voortgang ontbreekt

In dit hoofdstuk is nagegaan op welke manier de gemeente uitvoering geeft aan de Inclusie Agenda. In Bodegraven-Reeuwijk is er geen inclusieagenda, maar het thema heeft in het verleden wel aandacht gekregen. Voorheen was er een medewerker die zich hiermee bezighield, maar die is er op het moment niet. Het is nu een verantwoordelijkheid van alle medewerkers op hun eigen beleidsterrein, waarbij er geen centrale aansturing is (werkgroep, stuurgroep). Er staat wel een vacature uit voor een medewerker inclusie (deelvraag 2a).

De contacten van de gemeente met de doelgroep zijn indirect, via de Adviesraad Sociaal Domein. Die is pas recent gestart, maar kan wel advies geven over relevante onderwerpen (deelvraag 2b). De Adviesraad vindt dat de gemeente weinig prioriteit geeft aan inclusie en het werken aan een Inclusie Agenda (deelvraag 2c). Hoewel er wel activiteiten zijn, komt het niet tot een Inclusie Agenda.

4 Toegankelijkheid gebouwen en informatie

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van de inzet van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk op de toegankelijkheid. Paragraaf 4.1 beschrijft de eisen die de gemeente stelt aan de toegankelijkheid, paragraaf 4.2 gaat in op de toegankelijkheid van gebouwen, paragraaf 4.3 op de toegankelijkheid van de website en paragraaf 4.4 op de toegankelijkheid van brieven. Het hoofdstuk sluit af met een deelconclusie over deelvraag 3: In hoeverre zijn de gebouwen en is de informatie van de gemeente toegankelijk?

4.1 Eisen toegankelijkheid openbare ruimte/gebouwen

De gemeente werkt volgens de eisen die gesteld worden in het Bouwbesluit. Er zijn daarnaast geen andere richtlijnen of handboeken of specifieke eisen gericht op toegankelijkheid. De medewerker geeft aan dat bij nieuwbouw/herontwikkeling steeds meer aandacht is voor de doelgroep, dat is veelal een verantwoordelijkheid van de architect of projectontwikkelaar in de fase van ontwerp. Als het gaat om digitale toegankelijkheid, zijn er wel specifieke wettelijke regels die de gemeente volgt.

4.2 Toegankelijkheid van een selectie van gebouwen

Voor het onderzoek is een steekproef gedaan om gebouwen te beoordelen op toegankelijkheid. Daarvoor zijn twee methoden ingezet: een formele schouw door een inspecteur (door bureau Ongehinderd) en een informele schouw met de doelgroep zelf (door de onderzoekers). In het kader van dit rekenkameronderzoek heeft Ongehinderd vier gebouwen (Evertshuis theater, Evertshuis klantencontactcentrum, Evertshuis bibliotheek en Aula Vredenhof) getoetst op basis van de criteria die gelden voor het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. In de bijlagen staan de resultaten per gebouw. Uit de opgestelde rapporten blijkt dat alleen het Everthuis theater voldoet aan het keurmerk op niveau brons. De andere gebouwen hebben nog enkele verbeteringen door te voeren om te voldoen aan de eisen voor brons (Aula Vredenhof: 6 maatregelen, Evertshuis KCC: 2 maatregelen, Evertshuis Bibliotheek: 3 maatregelen).

Naast de formele keuring door Ongehinderd, is er een schouw gedaan met de doelgroep zelf, om zo ook belevingsinformatie op te halen. Waar Ongehinderd een uitgebreide inspectie doet met een bouwinspecteur, is de informele schouw een locatiebezoek van ongeveer een uur aan de hand van een zelf ontwikkelde Quicksan Toegankelijkheid. De Adviesraad heeft een keuze mogen maken uit een lijst met gebouwen. Vervolgens is in afstemming met de deelnemers gezocht naar een haalbare route om een aantal gebouwen in een dagdeel te kunnen bezoeken. De schouw is gedaan door zonder aankondiging de gebouwen te bezoeken en zowel buiten als binnen de voorzieningen te checken aan de hand van de Quicksan Toegankelijkheid. De ingevulde checklists zijn samengevoegd tot één rapportage per gebouw en zijn te vinden in de bijlagen. De checklist bestaat uit criteria voor parkeren, de omgeving van het gebouw, de entree, de receptie, trappen en liften, hellingbanen, toiletten en een aantal algemene punten. Ook is gekeken of de website van het gebouw voldoende informatie bevat over de toegankelijkheid.

Tabel 4.1 samenvatting schouw gebouwen

Thema	Gemeentehuis	Sporthal/Zwembad De Kuil	Sporthal Sporthoeve	Huis van alles sporthoeve ¹
Parkeren	Parkeerplaats aanwezig, maar hellingafwaarts	Er is gratis parkeergelegenheid, maar hellingafwaarts	Meerdere parkeerplaatsen, deels op afstand, deels te klein	Meerdere parkeerplaatsen (zie ook Sporthoeve) maar op een nog grotere afstand Aan de overzijde is een grote parkeerplaats, maar zonder invalidenplek.
Omgeving	Je moet een straat oversteken, maar verder is het handig ingericht, er zijn geen gidslijnen	De omgeving is prima ingericht, geen ruimte voor een driewieler in de stalling, stalling te ver weg, geen gidslijnen	De route naar de ingang is lang en onhandig, geen gidslijnen	De omgeving is goed ingericht, maar veel hobbels op het pad, geen gidslijnen
Entree	De entree is geschikt, met een rolstoellift die geluid maakt	Entree is prima, een bel ontbreekt	De deur is zwaar, geen bel	De deur is breed genoeg, maar heeft een dranger (te zwaar)
Receptie	Direct duidelijk, te hoog, maar je kunt eromheen kijken en je wordt geholpen	Verwijzingen zijn niet allemaal duidelijk, wel een geschikte ruimte	Er is niemand standaard aanwezig, het beheerderskantoor is direct zichtbaar, maar geen mogelijkheid om te bellen	Niet beoordeeld, gebouw gesloten
Trappen/liften	De trap is geschikt, maar kan nog een lage leuning gebruiken, de lift is te klein en niet geschikt voor slechtzienden	Niet getest, ivm gesloten hal	De trappen zijn redelijk, er is geen lift	Niet beoordeeld, gebouw gesloten
Hellingbanen (intern)	Niet van toepassing	Hellingbaan met tillift in het zwembad	Niet van toepassing	Niet beoordeeld, gebouw gesloten
Toiletten	Op beide verdiepingen aanwezig, boven niet apart aangegeven, toilet boven te klein	Er is een toilet aanwezig, de kraan is te ver weg, er staat een kar in de weg	Op orde, de kraan is wat ver weg	Niet beoordeeld, gebouw gesloten
Algemene punten	De loopzones zijn vrij, enkele deuren zijn te zwaar en de vluchtroutes wijzen meerdere kanten op. Niet alle vluchtroutes zijn geschikt voor een rolstoel. Er is op elke verdieping een evac chair.	Bad ingericht op handicaps, maar de deuren naar het zwembad zijn te zwaar, nooddeur niet te openen	Loopzones zijn vrij, voor de zaal heb je hulp nodig, ook bij de nooduitgang	Niet beoordeeld, gebouw gesloten
Website informatie	Geen informatie op de website, belcontact levert wel informatie op	De website bevat geen informatie, belcontact levert wel informatie op	Geen eigen website en geen informatie, belcontact levert wel informatie op	De website bevat geen informatie over toegankelijkheid, er is geen telefoonnummer, wel een mailadres

Het valt de deelnemers op dat er pogingen zijn gedaan om de gebouwen toegankelijk te maken, maar dat de locaties van de parkeerplaatsen niet altijd even handig zijn gekozen - verder weg, aan een overkant, tegen een helling op. In het gemeentehuis is duidelijk rekening gehouden met

¹ Het Huis van Alles bleek niet open te zijn, het is beperkt beschikbaar en afhankelijk van vrijwilligers. Doordat onaangekondigd is geschouwd kon hiermee geen rekening gehouden worden.

toegankelijkheid, maar er zijn volgens de deelnemers nog meerdere verbetermogelijkheden. Het zwembad De Kuil werd door de deelnemers regelmatig gebruikt (met de hellingbaan en tillift). Met de hulpmiddelen kunnen ze goed het water in, maar ze vinden het niet makkelijk om daarna weer uit het water te komen. Toch zijn ze blij dat deze voorziening er is. Normaliter kunnen ze zichzelf redden in de kleedkamers en er is ruimte voor iemand om te helpen. Ook de sporthal Sporthoeve werd door de deelnemers regelmatig gebruikt, ze worden er altijd vriendelijk geholpen. Tijdens de schouw verzochten de deelnemers dat ze bij de gemeente de urgentie missen om echt met toegankelijkheid aan de slag te gaan – er is altijd voldoende hulp en ondersteuning, maar de gebouwen en openbare ruimte zouden echt beter ingericht kunnen worden.

4.3 Toegankelijkheid van een selectie van websites

Om de toegankelijkheid van de gemeentelijke website te onderzoeken is een webscan ontwikkeld op basis van de QuickScan Toegankelijkheid gemeentewebsite van Ieder(in). De webscan is een formulier in twee delen. Het eerste deel gaat over de wettelijk verplichte toegankelijkheidsverklaring die op de gemeentelijke website is gepubliceerd. Aan de hand van een checklist is weergegeven of de gemeentelijke website een toegankelijkheidsverklaring heeft en wat de inhoud van de toegankelijkheidsverklaring is. Het tweede deel gaat over de website zelf. Met een checklist is de eerste indruk van de website beoordeeld. Met behulp van de '7 belangrijke web-criteria'² is de toegankelijkheid beoordeeld. Als laatste is een selectie van drie stukken tekst beoordeeld op leesniveau.

Op de gemeentelijk website is de wettelijk verplichte toegankelijkheidsverklaring vindbaar via de zoekbalk, die de lezer leidt naar <https://gemeente.bodegraven-reeuwijk.nl/toegankelijkheid>. Op deze pagina staan acht subdomeinen genoemd waarvoor de gemeente Bodegraven verantwoordelijk is. Over de toegankelijkheid van deze subdomeinen schrijft de gemeente Bodegraven *'Wij wijzen de leveranciers van deze domeinen op de verplichting om de website digitaal toegankelijk te maken. De gemeente inventariseert dit jaar de digitale toegankelijkheid en maakt daarna afspraken met de leveranciers die nog niet voldoen aan de eisen.'* We hebben vier websites geselecteerd voor de webscan. Als eerste de gemeentelijke website (<https://gemeente.bodegraven-reeuwijk.nl/>). Vervolgens hebben we willekeurig drie van de acht overige websites geselecteerd: <https://www.verlorenofgevonden.nl/>, <https://bodegraven-reeuwijk.parlaeus.nl/user/homepage> en www.bodegraven-reeuwijkspreekt.nl. Verlorenofgevonden.nl is een landelijke website en is daarom buiten beschouwing gelaten. In plaats daarvan is <https://www.buitengewoonbodegravenreeuwijk.nl/> gescand. De vier websites zijn beoordeeld door een persoon met een beperking aan de hand van een door de Parma Groep ontwikkeld formulier. De website van Parlaeus is getest door een persoon met een visuele beperking. De andere drie websites zijn beoordeeld door iemand met een licht verstandelijke beperking (LVB). De ingevulde webscans zijn opgenomen in de bijlagen. In tabel 4.2 (volgende pagina) is een samenvatting van de webscan weergegeven.

² <https://iederin.nl/doe-mee/zelf-lokaal-aan-de-slag/toolkit-toegankelijke-gemeentewebsites/toolkit-wat-kun-je-doen/>

Tabel 4.2 samenvatting webscan

Onderdeel/website	gemeente.bodegraven-reeuwijk.nl/	https://www.buitengewoonbodegravenreeuwijk.nl	bodegraven-reeuwijk.parlaeus.nl/user/homepage ³	bodegraven-reeuwijkspreekt.nl ⁴
Actuele verklaring	ja	ja	nee	nee
Getest	ja, rapport opgenomen	ja, rapport opgenomen	nvt	nvt
Aantal criteria in orde (van 50)	50	50	nvt	nvt
Ervaringsdeskundigen betrokken?	nee	nee	nvt	nvt
Toegankelijkheids-status	A: voldoet volledig	A: voldoet volledig	nvt	nvt
Eerste indruk	positief	overwegend positief	overwegend positief	matig
Voldoet aan hoeveel van de 7 criteria	5 à 6	3 van 6	2 à 3 van 6	3 van 6
Leesniveau	B1/B2	B1/B2	B2	B1/B2

De gemeentelijke website en Buitengewoon Bodegraven hebben een actuele verklaring en zijn getest. Het volledige rapport van de tests staat op de website. Uit de rapporten blijkt dat de websites voldoen aan alle 50 criteria waarop de websites zijn getest. Uit een controle door Logius is gebleken dat de onderbouwing bij de status ontoereikend is. Op de websites of in het rapport is niet opgenomen of ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij het testen van de website. De algehele status van de toegankelijkheid is volgens de wettelijke verklaring 'A: voldoet volledig (onderbouwing ontoereikend)'.

De gemeentelijke website oogt overzichtelijk, de eerste indruk is positief. De website voldoet aan vijf van de zeven criteria uit de quickscan die leder(in) heeft ontwikkeld. Aan een criterium voldoet de site deels. Drie willekeurig gekozen stukken tekst op de website hebben leesniveau B1, B2 en nogmaals B2 volgens de accessibility tool.⁵ De testpersoon met een LVB beoordeelt de website matig. De eerste reactie was: *'Poeh, oké. Het is onoverzichtelijk, te veel tekstblokjes. Het ziet er bijna uit als een zoekmachine.'* De tekst kan niet voorgelezen worden, en kopjes dekken niet de lading van de inhoud. Ook is er veel tekst, waarbij ondersteuning met icoontje en/of beelden wenselijk is. Ook is de indeling voor de testpersoon met een LVB niet logisch: *'Er staat van alles. Ineens valt het op dat er ook iets staat over veiligheid bijvoorbeeld.'* Al met al is de indruk van de website op de persoon met een LVB te zakelijk, wat weinig vertrouwen wekt.

De website van Buitengewoon is overzichtelijk en er is een duidelijke structuur. Er wordt echter maar aan drie van de zeven geteste criteria voldaan. De testpersoon met een LVB vindt de website aantrekkelijk, maar er staat wel veel tekst op. De structuur van blokjes met tekst en foto's is prettig. En de indeling in categorieën ook, hoewel inhoudelijk niet alles logisch is: *'Waarom zit er hockey in, het is toch een promotievideo voor buitenstaanders? Hockey past niet bij een filmpje om mensen enthousiast te maken voor een weekendje weg.'* Niet alle hyperlinks in de blokjes werken (bijvoorbeeld links naar GR8 Hotel en naar De Munt werken niet). Verder wordt er wel een e-mailadres, maar geen telefoonnummer gegeven in de contactgegevens.

De website van Parlaeus is overzichtelijk en er is een duidelijke structuur. Er wordt echter maar aan twee van de zeven criteria voldaan (en één deels). Het leesniveau is B2. De testpersoon met een

³ De verwachting is dat in 2023 een toegankelijke versie van de website in productie gaat, die is nu nog in de testfase.

⁴ Deze website wordt uitgefaseerd.

⁵ Met deze tool kun je stukken tekst laten toetsen op leesniveau: <https://www.accessibility.nl/tools/leesniveaun>.

visuele beperking is niet erg te spreken over de website. De website is rustig en overzichtelijk, er zijn weinig lange teksten. Het is echter heel moeilijk om de juiste informatie te vinden via de zoekfunctie. Het grootste probleem is dat het contrast en de lettergrootte niet aan te passen zijn. De gebruikersvriendelijkheid is laag: *'Soms is het moeilijk terugbladeren in de site. Dan moet ik afsluiten en de site opnieuw opstarten. Bijvoorbeeld ná het invullen van een formulier voor het opvragen van een document. De bovenbalk met de HOME knop verdwijnt. Heel vervelend.'*

De website Bodegraven-Reeuwijk Spreekt bevat veel lange teksten. De websites voldoet niet aan drie van de zeven criteria van Leder(in). Het instellen van contrast is niet mogelijk en tekstalternatieven worden niet goed gebruikt. Invulformulieren functioneren wel goed. Het leesniveau is gemiddeld genomen B1/B2. De testpersoon met LVB vindt deze website totaal niet aansprekend: afbeeldingen springen snel over, er worden afkortingen gebruikt, het lettertype is niet fijn en woorden staan dicht op elkaar. Er is geen voorleesfunctie. *'Ik zou als ik deze site binnen krijg het doorgeven aan een collega met de vraag of die het even kan doen.'*

4.4 Toegankelijkheid van een selectie van brieven

Met een vertegenwoordiging uit de doelgroep met verschillende handicaps (o.a. visueel, LVB) en de Adviesraad is een drietal brieven beoordeeld op basis van een formulierenscan. Deze scan gaat over de eerste indruk die de brief op de lezer heeft, het taalgebruik, de inhoud van de brief en het eindoordeel van de lezer. De lezers geven alle drie de brieven een voldoende. Wel zijn er aandachtspunten. De meest in het oog springende opmerkingen per onderdeel worden hieronder verwoord.

Opmerkingen over de eerste indruk van brieven

- ☼ veelal goede eerste indruk van de brieven, in een enkele brief dekt de titel de lading niet.

Opmerkingen over het taalgebruik in brieven

- ☼ sommige zinnen zijn te lang;
- ☼ eenvoudiger taalgebruik zou beter zijn.

Opmerkingen over de inhoud van brieven

- ☼ in een enkele brief staat relatief veel overbodige informatie;
- ☼ meerdere boodschappen in één brief werkt verwarrend;
- ☼ gebruik QR-code naar website is voor de doelgroep een belemmering;
- ☼ In plaats van 'informatie kunt u opvragen bij ondergetekende', liever de naam van de persoon opnemen.

De geselecteerde brieven zijn redelijk goed te lezen volgens de lezers. Het taalniveau is wat te moeilijk (B2 i.p.v. B1), de zinnen zo nu en dan wat te lang. Deelnemers vinden meerdere boodschappen per zin en te veel informatie verwarrend en denken dat een QR-code voor senioren niet geschikt is.

Naast de beoordeling van enkele brieven door vertegenwoordigers vanuit de doelgroep zijn er 10 brieven gescand op het gebruikte taalniveau. Uitgangspunt is dat brieven die geschikt zijn voor de

doelgroep op B1 niveau zouden moeten zijn. Van de 10 gescande brieven is er geen die op B1 niveau geschreven is. Alle brieven zijn op B2 niveau geschreven en een enkele brief op C1 niveau.⁶

Tabel 4.3 samenvatting B1 analyse brieven

Brieven	Niveau
André de Jongstraat - delen van ontwerp	B2
OF standaardbrief toewijzing	B2
Doornappel & dunantlaan	C1
vervangen speeltuinen - uitnodiging participatie	B2
André de Jongstraat - peiling boomsoorten	B2
zwerfafval	B1/B2
melding ingediend	B1/B2
melding ontvangen	B2
team WMO	B2
ondersteuningsfonds	B2
0/10 gescande brieven op B1 niveau	

4.5 Deelconclusie: website op orde, brieven en gebouwen nog niet

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de inzet van de gemeente op toegankelijkheid beschreven, aan de hand van een selectie van gebouwen, website en brieven. Daarbij is ook steeds de mening van de doelgroep gevraagd.

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft geen extra richtlijnen voor de toegankelijkheid van gebouwen/openbare ruimte (deelvraag 3a). De gemeente werkt volgens de eisen die gesteld worden in het Bouwbesluit. Het huidige bouwbesluit bij nieuwbouw sluit goed aan op toegankelijkheidseisen en de wensen van nu, bij bestaande gebouwen kan hier beter op worden ingespeeld.

Er zijn vier gebouwen getoetst op basis van de criteria die gelden voor het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. Eén van de gebouwen voldoet op dit moment aan de gestelde eisen voor het niveau brons. De overige drie gebouwen moeten nog maatregelen nemen om op niveau brons te komen. De vier gebouwen die met de doelgroep zijn geschouwd voldoen allemaal op een aantal onderdelen niet aan de criteria, één gebouw was gesloten. Bij de gebouwen zijn wel pogingen gedaan om het meer toegankelijk te maken, maar dat is nergens echt goed gelukt. Als het gaat om de gebouwen is er nog werk te verzetten, aan het Evertshuis zie je dat een paar kleine ingrepen al genoeg kan zijn (deelvraag 3b).

De gemeentelijke website heeft een actuele verklaring en is getest. Het volledige rapport van de test staat op de website. Uit het rapport blijkt dat de website voldoet aan alle 50 criteria waarop de website is getest. De algehele status van de toegankelijkheid is volgens de wettelijke verklaring 'A: voldoet volledig'. Drie willekeurig gekozen stukken tekst op de gemeentelijke website hebben leesniveau B1, B2 en nogmaals B2. Eén van de andere websites voldoet ook aan de criteria, maar twee andere websites voldoen niet. Daar waar de gemeentelijke organisatie verantwoordelijkheid is voor de informatievoorziening scoort de website positief (deelvraag 3b).

⁶ Taalniveau A1 en 2 is het niveau van een basisgebruiker (korte zinnen en teksten herkennen). Taalniveau B1 en 2 is een gevorderde gebruiker, een onafhankelijk lezer (teksten met meer werk gerelateerde taal, artikelen en verslagen waarin een standpunt wordt ingenomen). Taalniveau C1 en 2 is een vaardige gebruiker (lange en complexe teksten, abstracte taal).

De door de doelgroep beoordeelde brieven scoren een voldoende. Er zijn wel suggesties gedaan om de brieven beter te laten aansluiten bij mensen met een handicap. Er zijn 10 brieven gescand op taalniveau. Geen van de brieven was geschreven op taalniveau B1, maar slechts een enkele brief was ook boven B2 niveau (deelvraag 3b).

De doelgroep geeft aan niet al te veel te willen investeren in het herschrijven van brieven, volgens hen kan de gemeente beter investeren in alternatieve manieren om de boodschap bij inwoners te krijgen of inwoners te ondersteunen (zoals de Papierwinkel). Over de gebouwen zijn de deelnemers positief, ze voldoen niet helemaal, maar ze maken er regelmatig gebruik van en worden altijd vriendelijk geholpen. Ze zijn gewend aan de aanpassingen die ze soms moeten doen, maar zouden het waarderen als het ze nog makkelijker werd gemaakt (deelvraag 3c).

Bronnenoverzicht

- ✿ Memo Inclusieve samenleving/VN-verdrag (van medewerker aan wethouder 5 juli 2022)
- ✿ Infographic – Bodegraven-Reeuwijk Spreekt Inclusie 2020
- ✿ Moventem – Rapportage Inclusie- kwartaal 3 2020
- ✿ Raadsinformatiebrief Uitkomsten onderzoek BR Spreekt inzake inclusieve samenleving 29 september 2020
- ✿ Raadsinformatiebrief Motie inclusieve samenleving 6 juni 2019
- ✿ Notitie Een toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk 22 augustus 2017
- ✿ Amendement Behandeling bij begroting Inclusieve Samenleving- 8 november 2017
- ✿ Collegebesluit 21 november 2017 – standaard de paragraaf inclusief beleid/VN verdrag op te nemen in Collegevoorstellen
- ✿ Notitie: Terugkoppeling inwonersbijeenkomst Op weg naar een meer toegankelijk Bodegraven-Reeuwijk 30 november 2017
- ✿ Memo advies Digitale Toegankelijkheid Website-voorleesfunctie 14 december 2021
- ✿ Collegeprogramma 2022-2026
- ✿ Raadsprogramma Samen Duurzaam Gezond 2018-2022

Bijlage 1: Ingevuld normenkader Bodegraven-Reeuwijk

Bron	Soort norm	Norm	Toelichting	Documenten/praktijken:			
				Niet gevonden/ niet rechtmatig	Wel gevonden, algemeen	Wel gevonden, specifiek	Specifiek, meetbaar en er is monitoring
Art 9 VN-verdrag	Inspanning	Bij besluitvorming die invloed heeft op de doelgroep, spant de gemeente zich in om de doelgroep en de vertegenwoordigende organisaties nauw te betrekken.	De gemeente is in 2017 een proces gestart in samenwerking met partners om te komen tot een LIA. Dat is niet doorgezet.				
Art 3 Bgbh/cz	Resultaat	De gemeente stelt een actieplan op waarin wordt beschreven op welke wijze zij werkt aan een geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte. In dit plan zijn tenminste maatregelen voor de korte en lange termijn voorzien van een planning voor realisatie.	Er zijn in de jaren 2017-2022 activiteiten uitgevoerd om de toegankelijkheid te vergroten. Er is geen actieplan uitgewerkt				
Art 6 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente spant zich in om in het beleid aandacht te hebben voor de extra kwetsbare positie van vrouwen en meisjes met een handicap.	geen informatie over				
Art 7 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente spant zich in om bij beslissingen voor kinderen met een handicap de belangen van het kind voorop te stellen.	geen informatie over				
Art 9 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente spant zich in om toegankelijke informatie te verschaffen aan personen met een handicap in alle communicatie-uitingen	De website van de gemeent voldoet aan de toegankelijkheidseisen en de beoordeelde brieven krijgen een voldoende.				
Art 5b Wgbh/cz	Resultaat	De gemeente maakt geen onterecht onderscheid in haar dienstverlening tussen inwoners met en zonder een handicap.	Dit is geen onderdeel van het beleid of de activiteiten rond inclusie, wel is aandacht voor discriminatie, maar dan vooral op religie, herkomst en geaardheid				
Art 8 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente zet zich actief in om bewustwording te creëren rondom het thema toegankelijkheid en inclusie van mensen met een handicap.	Er zijn enkele activiteiten georganiseerd				

Art 3 Tbd	Inspanning	De gemeente spant zich in om websites en mobiele applicaties toegankelijk te maken voor toepassingen van standaard EN 301 549.	Er is een projectplan digitale toegankelijkheid				
Art 3 Tbd	Resultaat	De gemeente publiceert op hun website of bij het downloaden van een mobiele applicatie, een actuele verklaring over de conformiteit van hun website of mobiele applicatie met de eisen uit het besluit digitale toegankelijkheid.	Er is een actuele verklaring en er is getest				
Art 2.1.2 WMO	Resultaat	De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning. Het plan beschrijft beleidsvoornemens die er op gericht zijn de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen.	Er is een routekaart Sociaal Domein (2020) die ingaat op preventie, maar is met name financieel gedreven.				
Art 2.2.1 Jeugdwet	Resultaat	De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het College te nemen beslissingen betreffende preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.	Er is een routekaart Sociaal Domein (2020) die ingaat op preventie, maar is met name financieel gedreven.				
Art 2.2.4 WMO	Resultaat	Het College zorgt ervoor dat gratis cliëntondersteuning beschikbaar is voor inwoners met een handicap.	Er is cliëntondersteuning, informatie op de website				
Wmo/Jeugdwet/ Participatiewet	Inspanning	De gemeente spant zich in om in het Wmo- en Jeugdwetbeleid uit te leggen hoe invulling wordt gegeven aan het VN-verdrag.	Er is geen actueel beleidskader Sociaal Domein				
Art 27 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente spant zich actief in om mensen met een handicap te voorzien van (on)betaald werk en informatie/bemiddeling om tot (on)betaald werk te kunnen komen.	Er is geen actueel beleidskader Sociaal Domein				
Art 9 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente spant zich in om toegankelijke informatie te verschaffen aan personen met een handicap over mobiliteitshulpmiddelen, ondersteunende technologieën en diensten/faciliteiten die de participatie van de doelgroep bevorderen.	Er is alleen algemene informatie over ondersteuning vanuit de WMO op de website				
Art 2a Wgbh/cz	Inspanning	De gemeente neemt passende maatregelen voor een goede fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen met behulp van aanpassingen van eenvoudige aard.	In de jaren 2017-2022 zijn er inspanningen gepleegd om de toegankelijkheid te vergroten				
Art 9 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente neemt passende maatregelen om personen	Gemeente werkt conform de eisen				

		met een handicap toegang te garanderen tot de fysieke omgeving.	van het Bouwbesluit, maar heeft geen specifiek beleid voor dit onderwerp				
Art 19 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente neemt passende maatregelen om te zorgen dat mensen met een handicap toegang hebben tot een thuis, residentiële en andere maatschappij-ondersteunende diensten om daarmee isolatie en uitsluiting uit de maatschappij te voorkomen.	Er is alleen een behoeftenonderzoek gedaan, er is geen actie aan gegeven of opvolging op geweest				
Art 9 VN-verdrag	Inspanning	De gemeente neemt passende maatregelen om ervoor te zorgen dat faciliteiten voor sport, cultuur, onderwijs en openbaar vervoer toegankelijk zijn voor inwoners met een handicap.	In de jaren 2017-2022 zijn er inspanningen gepleegd om de toegankelijkheid te vergroten, daarbij gaat het niet om alle levensdomeinen				
Art J4 Kieswet	Resultaat	De gemeente zorgt ervoor dat de stemlokalen toegankelijk zijn inwoners met een beperking.	De stembureaus op https://waarismijnstemlokaal.nl/s/Bo degravens-Reeuwijk zijn allemaal toegankelijk				

Bron	Soort norm	Norm	Toelichting	Documenten/praktijken/afspraken:			
				Niet gevonden	Wel gevonden	Gevonden + vastgelegd	Gevonden, vastgelegd en geprioriteerd
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om (in samenwerking met partners) een en lokale inclusieagenda met focus op sub-thema's en doelen op te stellen.	Er is een aanzet tot actieplan gevonden, dat geen opvolging heeft gekregen				
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om bij de ontwikkeling van nieuw beleid of nieuwe producten rekening te houden met het "Design for all" principe: de toegankelijkheid voor inwoners met een handicap wordt meegewogen.	Er is een besluit voor aandacht bij nieuw beleid, dat niet is uitgevoerd				
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om ervaringsdeskundigheid te betrekken – praten mét in plaats van over. Bijvoorbeeld in de vorm van een werkgroep waarin de doelgroep vertegenwoordigd is.	Er is contact met de Adviesraad, niet met de doelgroep zelf				
Handreiking Inclusie Agenda	Inspanning	De gemeente spant zich in om met partners aan het thema toegankelijkheid/inclusie te werken. Hierdoor is sprake van	Er zijn op het moment geen plannen/activiteiten, wel zijn er				

VNG		synergie.	in een eerder stadium partners genoemd				
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om een ambassadeur toegankelijkheid aan te stellen, bijvoorbeeld een Raadslid of prominent lid van de lokale gemeenschap.	Niet aanwezig				
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om een stimuleringsfonds in het leven te roepen om kleinschalige lokale ingrepen die de toegankelijkheid bevorderen te stimuleren.	Niet aanwezig				
Handreiking Inclusie Agenda VNG	Inspanning	De gemeente spant zich in om een coördinerende ambtenaar aan te stellen op het thema toegankelijkheid. Deze ambtenaar maakt het onderwerp levendig, zorgt ervoor dat het thema onder de aandacht van de organisatie blijft, en handhaaft het toegankelijkheidsbeleid.	Er is een vacature voor een medewerker toegankelijkheid				

Bijlage 2: Vergelijking gemeenten

Inclusie en toegankelijkheid vergeleken												
Gemeente	Bodegraven-Reeuwijk			Gouda			Waddinxveen			Zuidplas		
	Inventarisatie Levensdomeinen niet compleet			Inclusieagenda Levensdomeinen niet compleet			Algemeen beleid Levensdomeinen niet compleet			Inclusieagenda Levensdomeinen compleet		
	Geen doelen, wel gerichte acties			Algemene doelen gerichte acties			Algemene doelen gerichte acties			Algemene doelen gerichte acties		
	Doelgroep is bevroegd			Doelgroep is betrokken			Doelgroep is indirect bevroegd			Doelgroep is betrokken		
	Norm: kwaliteit doelen											
												
6 7 7 0			2 2 14 2			3 3 14 0			2 0 17 1			
	Uitvoering in de lijnorganisatie			Programmteam en projectoverleg			Uitvoering in de lijnorganisatie			Klankbordgroep met partners		
	Vacature voor een medewerker			Taak per team + bewustwording			Geen aandacht bewustwording			Nog in ontwikkeling		
	Norm: kwaliteit uitvoering											
												
3 4 0 0			1 2 1 3			6 0 1 0			2 0 0 5			
	Informatie op verzoek			Voortgangs-rapportages			Informatie op verzoek			Informatienota		
	Motie uit de raad			Raad is actief en betrokken			Motie uit de raad			Geen vragen en moties		
	Geen organisatie Advies via ASD			GAB en anderen Adv. GCR/GASD			PGW opheffen Advies via PAR			PGCZ opheffen Advies via ASD		
	Incidenteel contact op uitvoering 			Structureel contact op beleid en uitvoering 			Incidenteel contact op beleid 			Structureel contact op beleid en uitvoering 		
	Resultaten uit de schouw van gebouwen, brieven en websites											
	Maatregelen:			Maatregelen:			Maatregelen:			Maatregelen:		
												
>5 <5 			>5 <5 			>5 <5 			>5 <5 			
1 2 1			0 1 1			2 1 0			2 1 0			
	10			26			19			29		
	B1 0			B1 4			B1 4			B1 2		
	B1/2 2			B1/2 4			B1/2 5			B1/2 1		
>B2 8			>B2 18			>B2 10			>B2 26			
	2x A volledig			1x B gedeeltelijk			1x B gedeeltelijk			1x B gedeeltelijk		
	2x geen rapport			3x D voldoet niet			3x geen rapport					
	Norm: kwaliteit websites											
												
0 1 2 1			0 1 1 2			0 2 0 2			0 0 0 1			

Bijlage 3: Resultaten gebouwen, brieven, websites

De resultaten van de schouwen zijn in aparte bijlagen opgenomen en afzonderlijk te raadplegen. Het gaat om de volgende bijlagen:

- Brievenscan Bodegraven-Reeuwijk – een overzicht met de scores op de beoordeelde brieven tijdens de documentenschouw
- Ongehinderd gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk Aula Vredeshof – het rapport van Ongehinderd
- Ongehinderd gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk Evertshuis – het rapport van Ongehinderd
- Parma gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk De Kuil – het rapport van de gebouwenschouw met de doelgroep
- Parma gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk Gemeentehuis – het rapport van de gebouwenschouw met de doelgroep
- Parma gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk Huis van Alles – het rapport van de gebouwenschouw met de doelgroep
- Parma gebouwenscan Bodegraven-Reeuwijk Sporthoeve – het rapport van de gebouwenschouw met de doelgroep
- Webscan Bodegraven-Reeuwijk Buitengewoon– het rapport van de webscan die door Parma is gedaan
- Webscan Bodegraven-Reeuwijk Gemeente – het rapport van de webscan die door Parma is gedaan
- Webscan Bodegraven-Reeuwijk Parlaeus – het rapport van de webscan die door Parma is gedaan
- Webscan Bodegraven-Reeuwijk spreekt – het rapport van de webscan die door Parma is gedaan